

P.P. 1-25 6138/82 Village life
of Sekororo's
people

613

(ind)

3. Motse Ngwako.K34/82
H. M. Mohlabé,
Bethany Mission,
P.O. Ofcolaco,
28-5-1943.9 pp.
15/

Motse wa Mabyale Daniel Mohlabé.
Mathomo mo xo axiwa motse, mong
wa motse o kxetha mo we eena
ainyaka xo ara xona. Kamoraxo xa
mo ya xobone, o ya ngakenq.
Ngaka ke yung e tlaxommotsa
xore xolokile, xoba xa kxwaloka afe-
tele pele. Ke e kare xolokile, o
kxopela dipheko. Xa e dumela xo mo-
fa dipheko, pele e tswanetše xo ara
ke xare lexora. Bošexa xare ko
wa thipa dixana xo sexa, mong
wa Motse le Ngaka batsoxa, byale
bathoma xoxašša dihlare ba dikolo
loxa le lexora, e le xore leuba lo
na basetse ba axile. Kamoraxo
xa mowe ke moka ngaka e swa-
netše xo bolela se eteng sona
mabapi le mošomo wa xaxwe.
Tše dingwe dingaka dibolaya
pudi, tše dingwe dinyaka byala.
Ke moka byale bathoma xo axa ntlo.

613

K34/82

ya Mosadi e morolo, ka moraxo ya yw
 a molateto, byale byale ka xohlalamanan
 xa bona. Xa bafeditše kamoka dintlo,
 byale ngaka e hloma melao, Xaxo dume-
 lwe xo apeya dihlako, byala, ditlo
 thonya, ditloō le ditloōmarapa.
 Mosadi e morolo e swanetše xo
 apeya byala, ba bitše Ngaka ela ya
 xoxa motse atle a dire dipheko tše
 dingwe. Xa xoditilwe dipheko tša
 bobedi dilo ka moka di dumeletšwe
 xore badiapey. Reela ngwaxa o mo-
 ngwe le o mongwe ba swanetše xo
 bitša ngaka e tla e tsoša motse
 ka boswa. Badiira byala te ba
 yw bitša ngaka. Motse o we ona
 le basadi ba phethang menwana e
 medi. Le dintlo tša bona dipheh-
 a menwana e medi. Banna ba
 tselela. Dintlo dilekane bona
 basadi, Xona le dintlo wana tša
 bašimanyana tše pedi, tša banenya
 na tše tharo. O na le ditiba tša
 dišexo tše nne. Babangwe ba

613

K34/82

3

basadi ba robala le dišexo ka maNgwa
 Kong a bona. Xona le dintlo tša ~~st~~
 Mello ke tše hlano. Ba bangwe ba
 xotša mello ka dintlong tša mala o
 le dišexo. Motse ona Kxoro ya ona
 e axilwe ka le šaka ladikxomo, ke xore
 ka diphate. E ne le maforo a ma
 bedi la pele ke la xotsewa la bobedi
 di ke la xotsewa ka motse. Kxoro e
 divetšwe monna e mongwe le e
 mongwe. Xa o fihla Kxorong o tla
 hwetšana mollo o le xona a dula
 xona, xabona xore xa xona motšo o
 swanetše xono dula xo fihlela
 a bona motšo a morome gore ndume
 dišetše, a dumediša mong motse
 mong motse amo amoxele. Ke moka
 o mohlalela ka dijo xa dilexo, xa
 le tša xoja ke moka ba mmotšiša
 madireng. Kxoro ke selo se sexolo
 ke ma karekše e re tše dibi le tše
 botse xa o ka fihla wa yaka lapeng
 ke xore onyatsitše mong motse

613

K34/82

Ona lemolato ka baka la xore di fero e supile ke mang? Banna le bašemanjana ba dala kxorony. Bašemanjana ba ethota melao le ditaba tša kxale. Tša xoja baja xona ba nna le bašemanjana. Bašemanjana ba šeba ka maswe, ba hutšeletša ka xare xa lexopo, ba kxapola ka di tsekana. Banna bona ba šeba ka meroxo ya xo apela apeya ke basadi babona.

Basadi ba dula ka lapeng. Mosadi wa mo ene o swanetše xo tsena ka lapeng. A dume diše basadi byale ba tšee maduma baiše xo monna. Basadi ba axa lapa. Ba axa ka mafate, ke le šišiši le hlanoka le diphate. Mosadi e mangwe le engwe e na le lapa la xaxwe. Lapa le lengwe le lengwe le na le difero tša lona. Mafate ana xa fihli fase ke diphate difihlang fase. E le xore ba epela diphate pele ka mora

613

K34/82

5

Ho ba balla ka dinti, dipallo ke
 le šišiši. Motse ona o axilwe le
 kxwareng pele xatore o axilwe
 xona o be o axilwe sedibeng
 sa Popela. Mong wa ona
 e be ele Maxeketa Mohlabe.
 Kehono mong ke Morwae
 Mabyale Daniel. Ngaka e e
 axileng motse o wa molekxwa-
 teng ke Rakxobadi Moyeni.
 O hlabile pudi xe a u axa.
 Ntlo e kxolo ya motse o ke
 ya Makubu Monna wa xa
 xwe xa saphela, o motšere
 xa malomi axwe. Ngoana wa xa
 xwe o xona. Ke eena elexo
 e moxolo xo Mabyale. Eena
 leina laxaxwe ke Teka Jim
 Mohlabe. Ntlo ya Mmaxwe
 xa e axiwa, banna ba motse
 o baitikela. Bae axile ka
 dipate tša xo oma (Marate).
 Ke marate a Mohlomi, Motšere,
 le Morokho. Ke tšona dipate

613

Tšá xotiya. Xa difehliwe ka
 pela, ditšeya mengwaxa e me
 ntšhi. Lexa onyaka xotloxa xore
 o axa motongwe dina le
 thotlela ke xore o no hwetša-
 na disalokile, wa axa ka tšo
 na kape. Ba axa ~~le~~ le xokko pele
 baepile mowe ntlo e swanetšeng
 xotla xona, byale ba fakela diphate
 ka mo meleteng, byale ba phušetša
 diphate ka mobu. Baloxa ~~krare~~ kra-
 re ba e be ya morotswanetšeng
 xo tla ^{xodula} ~~xo tla~~ mahlomo. Xe ba fe-
 ditše mowe, bathoma xo e balla
 boxare bya ywana, ba balla ma-
 ballo a mabedi. Krare baloxa
 ka matlapa-namane le dipallo tša
 motswewivi, dinti tša xoloxa ke
 tša mōka. dipallo tšena di xona
 xo fetexa xa dirobere, xa dibole
 ka pela, le dinti tše le tšona di-
 tile kudu. Xe lana le xokko ba
 balla ka tšona. Thšete ya ntlo
 e tšeya le tšatši kamoka.

613

K 34/82

7

Ka moswana o latelako ba hlaba hlaka.
 Banyakela le ~~le~~ lengetlwa ba le bora
 ka boro mathoko a lona ka moka
 xa lona. Ba bora mašoba a phetharo
 menwana e medi; ba bora le leng-
 we ka fase xolona, ka xodimo xo
 lona ke nhla. Byale banyakela phate
 e telele ba epela xave xa ntlo ma
 fefile ~~ma~~ nhla xore e kxone xo tsena
 ka kwa lešobeng la lengetlo. Byale
 ba nyakela diphate tše dingwe ba diph-
 e ka xanye mola sexokxobeng, ditse
 miwa mo sexokxobeng le mola phateng
 ya xo e pelwa ka xave xa ntlo, xo-
 re phate e seke ya sikinyeta e
 no ema felo xotii, le lengetlwa
 la seke la kxopama. Byale bana ba
 babedi ba namela, ba bangwe ba bane-
 etš'a mahlomo a maxolo, ba tsentš'a
 ka kwa mašobeng a lengetlwa,
 ba ka fase ba kokotela xore a sob-
 ele, xe ba e netš'iš'e mašobana ala.
 Bathoma xoloxadikxave ^{tš'a} ya hlaka tše
 pedi, e kxolo le e nyana. Bathoma

613

K34/82

8

Xo balla ka enyana, e ba ka xare ta
 ntlo ka kxakala dipallo, ka moraxo ba
 balla ka e xkxolo dipallo ka kxakala.
 Xe ba feditše tše we bathoma xo
 xwaella ka mahlomo a mangwe a
 xotiba dibaka tše dikxolo, ka mora
 byale, ba balla bo xare bya hlaka,
 dipallo xa disatsena ka xare diba ka
 ntlo xa hlaka. Mahlomo a xohlaba
 ntlo ke a: Motsetse le Modutwane.
 Mehlathe e we e tle xa e fehlwe
 ke phehli, le xona xa e ferexe.
 Lengetlwa lona ke la moxo. Dipallo
 le dinti tša hlaka e sale tša le
 xokxo. Ke moka ntlo e fedile, xo
 šetše xoxolela. Ke matšatši a
 mabedi byale xe ntlo e thomilwe.
 Byale xo thomiwa xoxulela. Xoxule
 la batho ba barato xoba xaele ya
 tikela ba batho ba tselelaxo. Ka ba
 babedi ba tsena ka xare, ba babedi
 ba namela xodimo kantle. Ba ka xare
 mošomo wa bona ke xothuša xo
 xoxa lenti, le xotlema lenti xa

K 34/82

9

613

le fedile. Baka ntle ke baruledi.
 Ke tšomo la pele le atlala byane
 boyo bontšhi, la bobedi leaseseferu,
 byalo byalo. Byane bya torulela ke
 hlokwa. Torulela ba tšeya matsa-
 tšhi a mararoxoba a mane. Ka ba
 fiditšhe ka hlokwa, ba loxa le kxenyu
 ka hta: lepe ke la xo feletša, ke
 xore sehloro. Dinti tša torulela
 ke le fokori. Ba leohla yaba dikha-
 po tšhe ditelele. Bata Ba bangwe
 ba o hliša ka byala ba tšeya letša
 tšhi, ya ohlang a otee o tšeya
 beke tšhe tharo xoba le matsatšhi.
 Dinti tša mohlare o dilokile kudu
 mo xarulelenq le xotiya ditile,
 dihlela xa botse xa dintšhe ma-
 phone, diohliwa ka diatla. Byale
 ntlo e fedile, banna ba etloxele
 ba yu nyaka mabolebati le di
 xoxoba. Ke bati la ywana ke la
 matsetse. Mohlare o na le maba-
 ti a xotiya a mabotse. Baripa
 e le mohlare o moxolo ba opharo -

613

K34/82

LO

xanya ka bo xare. Ba betla, xa ba
 fe ditše xo betla ba o fakela ka
 metsing lesome la matsiši ba tatlile
 ka mafšika. Ke ba e notše ba
 yw o xatliša ka mafšika le tšatšing
 Matsiši a Mahlano. Ke moka ba
 le tšee ba lexone. Bale xono ka
 ditšhoba tša Morotho. Morotho ke
 Mohlare wa loka kudu, o tile tšhono
 ba bile ba dira dipona ka ona.
 Mmeroko wa banna o feletše turi.
 Byale xo tšena bo mamodu waduwa-
 ne, ke basadi. Ba thoma ka torore-
 la mabu, a Mahubedu a diotwana
 le a mafšikana. Ba bota ka ona.
 La mathono bane xo bota ba
 e le setša ya xa poxa. Labobedi
 ba xoloka, la boraro ba ritela.
 Labore ba xoloka ka motaxa, ke
 noba o mošwea. Xaele le ba-
 thong bane xoritela ba dila ka
 maloko a dikgomo. Ba dira le
 merote ya xo dula xodimo xo
 ywana, le wa setafelo samapoto-

613

K34/82

Mo lapeng la ona ba e-petše
pheko, montse bare ke Badimo. Ngwa
xa o mongwe le o mongwe, xe ba
thoma xo nyaka xo ja mabele a mafs
e, ba bexa montse pele. Dintllo tša
mošaka tše dintš, dinoswana le
dintllo tša batho ka moka ke ntlo
ka etee feela e e sa dumelweng
xo tsena ke batho, ka ntle le Ba
tseta ba Kxoši. Bakxomana
xa ba dumelwe ka xoba baka
bolaya Kxoši. Ka xobane bakaeaba
mmonela, Maloi a xaxwe ka moka a ka
ntlo a ka xo ywana. Byale xa o tšha
ba xo loiwa o swane tše o nyake-
le ya xaxo ngaka, e xobee mmele
ke xore e xohlabele dihlaye, le
mo molomong wa ntlo ya xaxo
e epele sehlaye xore moloi a seke
a tsena. Xa katla moloi bošexo wa
tswaranexa, xa o mmona o seke
wa mmolabudisa, o no robala, e
te xe mahube a hobala o tšee
pikiti xoba tšwana o mokokotele

613

K34/82

12

Ka phaxong ke xoye kodimo xa hlooxo,
 o ve, tloxa onyakong ma, xa tloxa
 a fihla xae o tla hwa. Ke tsela ya
 xo tshaba xo loiwa. Ka thekong ya
 tla di ngaka xaxo, e swane tše
 xoxo hlabela mohlape wa tladi dietanoko
 le mohlaxong, xoye xa lexadima le
 xadima wa seke wa panya, matho
 ya tlang xaxotiya o mmone, o tla
 wa mofase xa maoto a xaxo, o
 mmolape o seke wa mo lesa, xasasa
 a ka xoelamanong, o tšeya le
 moxoto wa xaxwe kemoka o isa ng-
 akeng ya xaxo. Ngaka e tla xofotla
 xa xolo xe matho a loya, e ve xe
 matho a hwile, ka tšwe ba e di
 ngakeng, kamoka beng ba motse.
 Byale ngaka e tla tiya moloi
 xate xa bona. Xaxana ba fetela
 xo e ngwe le yana ya mmoele.
 tša byale e ena ka noši o tla
 hwa a te ke wele. Byale nga
 ka e tšee sekeve e mokeve.
 Xe ba boya xae ba ba tšoxo phe-

613

K 34/82

13

pela xa ba tsena ka Kxoro ba le-
 tš'a naka e baefleng ke ngaka.
 Ba hlaba mefulukwane le mekxosi,
 ba Kxana. Motešwa a nosepela
 a le bohlokong ka xore bobc bya
 xaxwe bo utsibya. Kemoka ka mo-
 swana ba bitš'a batswadi ba xaxwe,
 ba batsibiše xore ngwana walena
 o loile, e ya thopeng le lefe mo-
 hu. Kemoka batswadi ba bitše mo-
 loi, ba e nae thopeng, ba mmo
 tš'iše ke e le nnete a loile, xe a
 dumela ba swanetše xa lefa mohu
 ka lesome la dikxomo ledikxomo tše
 pedi. Motšo o lefa kahloxo. Ba bo
 mohu ba tšeya dikxomo tše ba
 yw tšeya e mongwe motšo.
 Mohlomong xe ba sarate xo ya
 mokome bare, Moemedi wa lehu
 ke le tšwa. Ba tsinya le tšwa
 motšo a hwa. Motšo wa letšwa
 xa aehwa o na le mekxwa, Mohlo
 o mongwe, o re ke nya ka nama
 a bolela ka leina la mohu yw la.

K34/82

14

613

Mohlao mangwe a xxeila dikoba tša
 xaxwe a diija, le le ngwe le tšwa
 le a xafiša, mafelong a mekxwa e
 → a hwa. Ba bangwe e be ba balaya
 moloji Matseleng ka molamo xe baboya
 mokame ng. Ba xoxe ba lahilele ka male
 teng wa thakadu. Selo xa sexama
 xa moloji a bolailwe. Dilo tšaka
 Malape. Malapa a hlokomelwa Kudu
 Xosasa motongwe le motongwe ba
 sadi ba siwane tša xo feela. Kama
 xaxo xa moafeditše. O xo tša mollo
 sebešong. O ape ya moroko, bane
 nyana baba babešatša, ke moka mma
 bana a hmatama kwale ng wa šilar.
 Xe bašila ba hlabokanya diema, ke
 ywana moša ya xošile. Xe a bana
 xoxe dithoxo xa didikae, o hlatswa
 pitša ya ba xobe a hlatle ya ywana
 ya moroko ya hlalolwa, ya be iwa
 ka ntlong. A boyla xo fetšiša dithoxo
 tšela ka pele, xa pitša e thama xo ko
 duwela, eena wa sella, xa e bela
 o be tšela mašolo a fehla ka lefelwa

613

K34/82

15

Ke moka o bolesetša bya kakhatha sebakha
 nyana se setelele, ka moraxo o thšela
 bopi a thepela ka ~~le~~^{lefehlo}, a khurumela,
 bya butšwa, ka moraxo xa mowe o
 fana ka leho ke moka byale bahla-
 tlola, ba tsoela ditswaneng. Dits-
 wana ba dihlatswa mo ba fehlile
 la matho. Ba dihlatswa ka moraudi,
 le ka metsi, le dibyana tša moroxo.
 Xe ba feditše xo tsoa boxobe ba tsoa
 moroxo. Byale xo fedile xo le betšwe toja.
 Ditsona tšamalapa ke, Pitša ya boxobe
 Pitšana ya moroxo, Pitša ya metse,
 Merifi ya moroxo, le ~~dikxelo~~^{Dikxelo} tša maxo-
 be, mahudu, le mese, le malwala, le di-
 thšilo, le leho, le lefehlo, le mabea
 a xošila moššoka, le Maxapa, le
 dipitšana tsa mapoto le dipitša tše
 dikxolo tša mabyala, le dikxelo,
 dikelo le Mexopo.

Dipitša xo dira ba sadl, ba diva
 ka letsepa. Ba leepa ka matšepe,
 ba rwale baiše xae, xe ba fihli-
 le ba le krotla ya ba boraxa.

613

434/82

Ba thoma xo bupa dipitšā ka byo
na. Xe ba feditšē, ba diritela,
ka moraxo, ba diritela ka le-
tsohule ka mavopexetšo. Ba
e kxabiša ka mokwa o motse.
Kemoka baelešetša ya o ma.
Byale xe e omile ba diša bathš-
bong bya tšona, ba ditšoba
dithšoba, ka mamati a mehlave.
Tšē dingwe di apyatlexa, tšē
dilokileng ba ditšela metse, xe-
re ba dixakole. Kemoka mošomo
wa dipitšā.

Mabe ya ke dipitšā tšā xopyatlexa.
mošomo wa ona ke tošila
metšoko, le xothšoba dihlare
xore molwetši a o vele. Pe to
xa dika ditsothonya. Ke me-
xopo ya dikolobe le dimpya
nyana. Mo mafatong a ditsele-
a xaufsi le xae, o fuma
na ba rebexile le beya le
ne le dihlare le mexiri wa
motho. Ke xore katorialo bamokhomo
lla.

613

K34/82

17

Mahudu a betla ke banna a mohlare e, Morotho, le Morula. Ke ywina mehlare e elokile q Kudu mahudung E tše mengwata ngwara e sešo ya p^hulera. Ba betla ka dilepe, ba khoba ka dithe mo. Mese ba betla ywina ya mehlare ya mahudu.

Mafetlo ke a Malatswa, le mohlo-mi le mphahla. Tare xe ba betlile, ba thola mašoba a mabedi hloxo ng ya ona, ba fefa diphate tša Mphathalewana ba dilokela mašobaneng, ke moka ba kakotela xove ditie. Maho ba khoba ka mepa ka le dithe mo.

Malwala ba nyakalef mafsika a mabotse, xo nyaka basadi batšee a mola ba xekxethe xove le be le ma kxwa kxwašipa, ditšilo le tšona banyakela matlapana a mabotse ba kxekxethe ka a mola le tšona dibe le makxwa kxwašipa, xove ditie di kxone pyatla makele e be boupi.

Maxapa a tšwa dikenyeng tše ba

K34/82

18

613

~~ke~~ dikasang mašimang. Keina la dike-
 nya tše we ba ke mafodi ditwa
 la ke thotse. Badiapya, kamorakobadixope.
 Dikxero di tšwa dikenyeng tše
 moraka. Ka e t sale beeng tšenyane
 dikenywa tše ke moraka. Dialewa
 ka e sale tše nyane. Ka ditile ba
 dikxeilanya ka borare, xwatswa
 dikxero tšepedi, nyale ke moka ba
 diapee di butšwe, ka moraxo ba
 dixope makxata a tšona ke moka
 ba disete mola diomile, xo fedile
 ke dikxero tša xo jela.

Mašaka. Ba axa krolenyana
 le mo motse ng. Ba axa kamara-
 te a marolo xore tša sephakiše di
 bola. Ke mašaka a dikxero. Mo-
 lomowa tona o le bella mowe
 motse o lexo xone. Xore ka ditšw
 bošexo o dikwe o tsoxe. Ka di
 tšwile ka molomang o boela ka
 ntlang wa tšeya pheko ya motse
 wa tlala mahlo. Ka xobane mahla-
 mang ditšetše ke baloi, Wa na

K34/82

19

613

ya o sa dira byae batla xo tiya.
 xa o teile ke moloji ore xe o xoma
 o tsena ka sefero sa lapa, wa wa
 fase wa idibala, ba swanetše xo
 xo nyakella meeti, ba xo etimodiša
 ke xona o tla phafoxa wa ba botša
 xore o dirile ke ng. Mo molomo wa
 le šaka ba epela motiba difate ba
 tlotšitše sehlare xore moloji a setse ne.
 Dikxavebe le Basadi xa ba dumelw
 e xotsena ka šakeng, ka bakala
 xore bakapherekonyo dikxomo. Wa
 nobona diotile. Xa dumelwa bane
 nyana le bakxekolo ba batolo. Maša
 ka a mangwe ba epela bahu ka
 xare xo ona. Mašakana a mana
 mane ba axa kxaupsi le lešaka
 la bommaxo tsena. Lona ba axa
 ka diphate tše ditse se, ba balla, ka
 dipallo le dinti.
 Mašaka a dipudi ba axa kamorako
 xa motse. Ba axa ka diphate tše
 ditse se, ba balla, ba hlaba le hlaka
 ba rulela ka xobane dipudi xa

K 34/82

20

613

divatane le pula. Mašaka a di-
kolobe a xiwa ka mafzika. Axiwa
Kxole le motse, ka xobane xe a ka
axiwa kraufsi le tae mohlwa
pula tša xoja le ka se je xabot-
se. Dikxoxo di axelwa dirukhukhu
xore dibeele ka xare xo tšona. Ka
xobane xe dikabeela kxakala dimpya
le dinonyana tše bareng ke maxoku
ku di ka ja. Maruping amonna
e mongwe xaliniwi, xa xo dume
lwe xore mothe e mongwe axe.
Ka bakala morole wa bana baka le
diruiwa tša ka.

Motse ka mehla e axiwa kraufsi
le mebotso ka fase to ywana.
Ka tšeko xa bohlaba tšatši xore
phefo ya seke tšenywa ke xore
borwa toba le dimo. Phefo ya
mono xaxešo e simola le dihlare le
diutlo ya tublolla.

Dirapa. Ba lema dirapa kraufsi
le motse ka ba ka la xore mohlwa
pula e na ba kxone xokxa moyoxo.

Ka dirapeng ba xaša ditholse
 le dithaxaxaxa le Mahema ka
 theko e nqwe ba xaša matšeko.
 Molore wa dikromo ononthša di
 byala tše. Matlakala a thšollwa
 me dirapaneng tša xae, xove a
 dire mabuduša, a mangwe a
 thšollwa mokxobeng. Dirapana
 tšena le mabla a mabyala dithuša
 Kudu bane ng xaba te ngwana alla
 are ke nyaka le eya, ba phakiša ba
 le fumana ka ba kraufsi.
 Byala. Byala boapeiwa ka lapeng.
 Bathuma ba e na mmela ka me-
 tšing. Xa o metše ba e nola,
 byala ka anexa le tšatšing, xa o
 o mite bašila xa ba feditše
 xošila, ba hlobolela, ba bangwe
 bakxella metse. Bahlobolela ka lapeng.
 Xa metse a lekane bariteletša,
 baapeya metse a bela, ba a
 thšela ka dipitšeng tše dikxolo
 ka ntlong. Pele xa metse a we
 ba thšela bopi le mmela, xa

ke kore xoleloxa. Ka ba leruma ba
 leruma ka motap^ho dinti tša lebipu.
 Ditsaana ba loxa byale ka maselo.
 Mehlotlo ba loxa ka mahlotlo le ka
 dinti tša koñniwa, ywa e loxa ke
 basadi. Dišexo ba loxa ka byane
 byo bare ke lefe, ka dinti tša
 Mokhudi le tša Motlepe. Diloxa ke
 banna. Motipo a loxwa byale ka
 sešexo. Dioto diloxiwa ka
 Motnapo le lebipa. Dišohla dibolo-
 kelwa pu ka gaxa tšona, bathiba
 ka se tokxoti molomong wa bona kore
 dipeba tša seke tša ja pu. Di
 e nywa ke moraka, ba tša ma-
 se nong. Lokwao ke la xotope-
 la marula. Ke loxwa ka dinti tša
 lefokore le kxaxamela. Ba dišhla.
 Boetswano le Mexwa motse ng.
 Banna bahlomphana ka matswalo
 a bona le mototo yabona, le bo-
 xolo bya bona. Ke ba dutši kxovo
 ng xoba kae le kae, monna wa
 mo eti a fihla are, tama kxoši.

bare, morena. A boeletša are
 dumedišanang. Yu we e leng e
 monya o tla fa maduma xo yw
 mongwe a mofetaxo, a sepela
 byale byale xo fihlela a fihla xo
 komang ka nna. A boela xo moeti
 ka ywna tsela e la yapele a
 fihle xo eena, are, morena.
 Xa bloxa lexona o tla re difate,
 a tla nosepela ka tsela ya ona,
 xa xona le tša-xo ja phetolo
 e tla re a eme, ke moka ba mo
 fe a je, byale sepela xa botse.
 Xa eba o be ana le dikxang wa di
 bolela. Hlalelang ba eti bana le
 dikxang. Molao wa kkorong baše
 nanyana dinonyana xa bajer, ba-
 reya difu ba tanya dinonyana
 ba efa banna. Bare xe baka
 diija, xe ba bolla ditla batšwa
 ka hlooxang diphela. Byale batla
 xotiya bare e rakise we e
 tsware. Ke le baka la xove
 mašoboro xa ba di thše.

Le ba xoroša ba rwala dikxong,
 ya sa rwakeng, ba moraka e
 dula ka lapeng. Mollo e be ba
 tsekha ditsekha. Basadi ba tše-
 ya mollo kxorong. Xe ba fihla ba-
 loša, ba kxona ba tseye ya mollo.
 Monna xa dumelwe xobekani-
 gwe tši morakeng, ka xobane
 ba ka axa ka eena moraka. Motse
 o rutleha ka ditsela tše dintši,
 Boloji, Bobe, bohodu, le Tadi.
 Kamoka xa tšona dibaka xore
 xobe le mphetefere. Xa o ya
 ngakeng e re batla xobolaya,
 ke moka o thama xo axa wa
 xaxo motse kxole le olo. Xe
 ba yw axa motse o moswa
 ba tiya dintla kamoka, Kantle
 le tše ba boloketšeng batho ba
 baxolo. Xe ba katiya le tšona
 ba swanetše, xo xaša mokata
 xo re o dire moriti. Banna
 ba bangwe, ba dula ka ntle le mot-
 se, byale batho ba mofuta o bare ke
 ditlaeta. ends 5613.